МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПДАУ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ВИБІР ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН В ПОЛТАВСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ АГРАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

ПОЛТАВА 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
24 червня 2026 р. № 13

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ ректора університету
24 червня 2026 р. № 251

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ВИБІР ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН В ПОЛТАВСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ АГРАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

ПОЛТАВА 2026

ЗМІСТ

1. Загальні положення 3

2. Організаційно-методичне забезпечення вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін 4

2.1. Формування вибіркової частини Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти 4

2.2. Формування переліку вибіркових навчальних дисциплін 5

2.3. Умови здійснення вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти 7

2.4. Організація вивчення обраних навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти 8

3. Прикінцеві положення 10

Додаток 12

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про забезпечення права на вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в Полтавському державному аграрному університеті (далі – Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті, Положення про індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету, Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступенів доктора філософії та доктора наук в Полтавському державному аграрному університеті, Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті та інших нормативно-правових актів.

1.2. Це Положення забезпечує реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін, передбачених пунктом 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту», а саме: «…вибір освітніх компонентів у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених освітньою програмою (не менше ніж 10 відсотків для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання). При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати освітні компоненти, що пропонуються для інших освітніх програм та рівнів вищої освіти, відповідно до положення про організацію освітнього процесу в закладі вищої освіти».

1.3. Цим Положенням передбачено процедуру формування переліку, обрання та подальшого вивчення здобувачами вищої освіти вибіркових навчальних дисциплін у обсягах, визначених відповідною освітньою програмою та навчальним планом.

1.4. Освітні компоненти за вибором здобувачів вищої освіти – це навчальні дисципліни, які пропонуються кафедрами Полтавського державного аграрного університету (далі – Університету) з метою задоволення їхніх освітніх і професійних потреб, підвищення їх конкурентоспроможності та затребуваності на ринку праці й сприяють академічній мобільності, забезпечують реалізацію особистих освітніх інтересів, а також врахуванню регіональних потреб.

1.5. Дія цього Положення розповсюджується на структурні підрозділи Університету, що забезпечують провадження освітнього процесу.

2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБОРУ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

2.1. Формування вибіркової частини Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти

2.1.1. Індивідуальний навчальний план здобувачів вищої освіти розробляється на навчальний рік на підставі освітньої програми, навчального плану і включає всі обов'язкові освітні компоненти та вибіркові – обрані здобувачами вищої освіти.

2.1.2. Вибіркові навчальні дисципліни призначені для досягнення здобувачами вищої освіти наступних цілей:

– урахування особистих прагнень та уподобань щодо своєї майбутньої професійної діяльності;

– набуття додаткових загальноосвітніх і соціальних навичок (soft skills);

– поглиблення професійних знань, в межах обраної спеціальності (освітньої програми), та здобуття додаткових спеціальних (фахових, предметних), інтегральних компетентностей;

– поглиблення знань та здобуття додаткових загальних і спеціальних (фахових, предметних), інтегральних компетентностей, в межах споріднених спеціальностей галузі знань;

– набуття здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності;

– ознайомлення з особливостями фаху інших галузей знань та розширення або поглиблення знань за їх компетентностями тощо.

2.1.3. Університет пропонує здобувачам вищої освіти різні шляхи реалізації права на вибір навчальних дисциплін.

Вибір з вибіркової частини освітньої програми, на якій навчається здобувач вищої освіти:

– з пакету фахових навчальних дисциплін, що спрямовані на професійно-орієнтовану чи науково-орієнтовану підготовку, в межах обраної освітньої програми;

– із переліку вибіркових навчальних дисциплін освітньої програми з урахуванням власних потреб та інтересів щодо майбутньої фахової чи наукової діяльності.

Вибір з іншої освітньої програми:

– із переліку навчальних дисциплін іншої освітньої програми того ж освітнього рівня (необхідною умовою є погодження декана факультету/директора інституту/завідувача аспірантури і докторантури, де навчається здобувач вищої освіти);

– із переліку навчальних дисциплін іншої освітньої програми іншого освітнього рівня (необхідною умовою є погодження декана факультету/директора інституту/завідувача аспірантури і докторантури, де навчається здобувач вищої освіти).

Вибір з переліку міжфакультетських (для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня та другого (магістерського) рівня спеціальності Ветеринарна медицина), факультетських або фахових вибіркових навчальних дисциплін.

Індивідуальна траєкторія навчання здобувача вищої освіти може бути реалізована також за допомогою обрання освітніх компонентів сертифікатних програм, вибір яких здійснюється на весь подальший термін навчання.

Вибір здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії навчальних дисциплін, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і, які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, здійснюється за погодженням із своїм науковим керівником та завідувачем аспірантурою та докторантурою.

2.1.1. Обсяг міжфакультетських вибіркових навчальних дисциплін для здобувачів вищої освіти становить 3 кредити ЄКТС (90 годин). Обсяг факультетських, фахових вибіркових навчальних дисциплін та дисциплін сертифікатних освітніх програм становить 4 кредити ЄКТС (120 годин). Форма семестрового контролю для всіх вибіркових компонентів – залік.

2.1.2. Під час здійсненні вибору навчальних дисциплін здобувачам вищої освіти може бути запропоновано поєднання різних шляхів реалізації права на вибір навчальних дисциплін.

2.1.3. Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, як правило, повинні обирати навчальні дисципліни, що дотичні до теми їх наукових досліджень.

2.1.4. Шляхи формування вибіркової частини індивідуального навчального плану здобувачів вищої освіти відповідного рівня та в межах обраної освітньої програми визначають: гарант освітньої програми; група забезпечення; рада з якості вищої освіти спеціальності та погоджують з навчальним відділом.

2.1.5. Вибіркові навчальні дисципліни можуть вивчатися як в Університеті, так і в інших закладах вищої освіти, відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Полтавського державного аграрного університету.

2.1.6. Загальний обсяг обов'язкової та вибіркової складових індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти, незалежно від шляхів реалізації права на вільний вибір, має відповідати освітній програмі, за якою він навчається.

2.2. Формування переліку вибіркових навчальних дисциплін

2.2.1. Кафедри Університету пропонують перелік вибіркових навчальних дисциплін світоглядного спрямування для викладання здобувачам вищої освіти усіх факультетів/інститутів. З них формується перелік міжфакультетських вибіркових навчальних дисциплін для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) спеціальності Ветеринарна медицина рівнів освіти.

Під час формування переліку міжфакультетських вибіркових

навчальних дисциплін завідувач кафедри враховує можливості якісного забезпечення освітнього процесу.

2.2.2. Перелік факультетських вибіркових навчальних дисциплін розробляється на факультеті/в інституті робочими групами, головами яких є гаранти освітніх програм і пропонується для вибору здобувачам вищої освіти в межах факультету/інституту.

2.2.3. Фахові вибіркові навчальні дисципліни спрямовані на поглиблення професійної підготовки здобувачів вищої освіти в межах відповідної освітньої програми. Вони формуються в перелік за кожною освітньою програмою відповідними робочими групами, головами яких є гаранти освітніх програм.

Розпорядженням декана факультету/директора інституту/завідувача аспірантури і докторантури затверджується склад робочої групи, до якої мають входити: завідувачі кафедр факультету/інституту, гаранти освітніх програм, представники групи забезпечення, голови рад з якості вищої освіти спеціальності, науково-педагогічні, педагогічні працівники та представники органів студентського самоврядування тощо.

2.2.4. Сформовані робочою групою переліки фахових, факультетських вибіркових навчальних дисциплін, а також освітні компоненти сертифікатних освітніх програм розглядаються і схвалюються на засіданні вчених рад факультету/інституту та сформований перелік подається у навчальний відділ. Перелік міжфакультетських вибіркових навчальних дисциплін, що визначені кафедрами, формується навчальним відділом. Зведені каталоги міжфакультетських, факультетських, фахових вибіркових навчальних дисциплін, а також освітні компоненти сертифікатних освітніх програм затверджуються вченою радою Університету.

2.2.5. Під час розподілу за семестрами вибіркових навчальних дисциплін, які спрямовані на розширення та поглиблення загальних, спеціальних (фахових, предметних), інтегральних компетентностей, враховується структурно-логічна схема вивчення обов'язкових навчальних дисциплін, кількість кредитів і форм контролю в семестрі.

До переліку вибіркових компонентів освітньої програми не можуть пропонуватись навчальні дисципліни, що аналогічні за змістом з обов'язковими навчальними дисциплінами.

До вибіркових навчальних дисциплін викладачі кафедри подають силабус із вказанням категорії до якої відноситься навчальна дисципліна (рекомендований освітній рівень та спеціальності), який розміщується на сайті Університету.

2.2.6. Під час формування переліку вибіркових навчальних дисциплін аналізується наступна інформація:

- тенденції розвитку спеціальності: галузевий та регіональний контекст, інформація від підприємств (організацій) та установ роботодавців щодо їх поточних та перспективних потреб, відгуки випускників Університету щодо відповідності змісту освітньої програми потребам виробничої або наукової сфери, відгуки стейкхолдерів, рейтингові списки вибіркових навчальних

дисциплін за попередні роки;

- якісне забезпечення кафедрою освітнього процесу: кадрове забезпечення (науковий ступінь, вчене звання, досвід викладання дисципліни, педагогічна майстерність, наявність сертифікатів про відповідне підвищення кваліфікації чи неформальну освіту, особистий рейтинг викладача); навчально-методичне забезпечення (електронний навчальний курс, підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації); матеріально-технічна база (лабораторне забезпечення, бази практичного навчання); інформаційне забезпечення; відгуки здобувачів вищої освіти про якість викладання дисциплін.

2.2.7. Перелік вибіркових навчальних дисциплін переглядається та оновлюється відповідно до сучасних вимог стейкхолдерів та тенденцій розвитку науки, техніки та освіти.

2.3. Умови здійснення вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти

2.3.1. Право на вибір навчальних дисциплін надається здобувачам I – III рівнів вищої освіти. Кількість вибіркових навчальних дисциплін, кредитів на їх вивчення та форми контролю визначаються відповідною освітньою програмою, навчальним планом, за якими навчається здобувач вищої освіти.

2.3.2. Терміни проведення процедури вибору навчальних дисциплін визначаються із необхідності своєчасного формування контингенту здобувачів вищої освіти в академічних групах і потоках для планування та організації освітнього процесу, методичного та кадрового забезпечення.

2.3.3. Вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти здійснюється у навчальному році (семестрі), що передує навчальному року (семестру), в якому заплановане їх вивчення.

Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітніми програмами, де обрання навчальних дисциплін заплановано у першому навчальному році, вибір організовується при подачі документів під час вступу, але не пізніше, ніж до початку навчального року.

Процедура вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти включає:

Етап I. Інформування здобувачів вищої освіти про терміни та особливості здійснення вибору навчальних дисциплін на наступний навчальний рік (семестр).

Етап II. Ознайомлення здобувачів вищої освіти на сайті Університету з переліком та змістом вибіркових навчальних дисциплін.

Етап III. Здійснення здобувачами вищої освіти вибору навчальних дисциплін для формування вибіркової частини їх Індивідуальних навчальних планів на наступний навчальний рік (семестр).

Етап IV. Опрацювання результатів індивідуального вибору здобувачів вищої освіти навчальних дисциплін та формування і коригування академічних груп для їх вивчення.

2.3.4. Графік проведення етапів вибору навчальних дисциплін

здобувачів вищої освіти щороку затверджується розпорядженням першого проректора.

2.3.5. Інформаційно-організаційну підтримку здобувачів вищої освіти, під час проходження процедури вибору навчальних дисциплін, здійснюють: для студентів – куратор академічної групи, декан факультету/директор інституту, для аспірантів – науковий керівник та завідувач аспірантури і докторантури.

2.3.6. Здобувач вищої освіти здійснює вибір навчальних дисциплін в електронному Кабінеті здобувача вищої освіти (додаток) або шляхом заповнення паперових анкет.

2.3.7. Контроль та відповідальність за організацію проведення процедури вибору навчальних дисциплін здобувачів вищої освіти покладається на декана факультету/директора інституту/завідувача аспірантури і докторантури.

2.4. Організація вивчення обраних навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти

2.4.1. Інформація про результати вибору здобувачів вищої освіти навчальних дисциплін аналізується в деканатах факультетів/директоратах інститутів/аспірантурі і докторантурі та в навчальному відділі. Результатом аналізу даної інформації є попереднє формування академічних груп з вивчення вибіркових навчальних дисциплін.

2.4.2. На підставі результатів вибору здобувачів вищої освіти навчальних дисциплін у межах освітніх програм, сертифікатних програм та спеціальностей факультету/інституту/аспірантури і докторантури деканат факультету/ директорат інституту/аспірантура і докторантура готує розпорядження про затвердження персонального складу академічних груп для вивчення вибіркових навчальних дисциплін фахового спрямування.

2.4.3. У випадку, коли вибіркову навчальну дисципліну обрали здобувачі вищої освіти різних факультетів/інститутів, розпорядження про затвердження персонального складу академічних груп готує навчальний відділ.

2.4.4. Чисельність здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня в академічній групі з вивчення вибіркових фахових навчальних дисциплін повинна складати, як правило від 20 до 25 осіб (міжфакультетських вибіркових навчальних дисциплін від 20 до 30 осіб); другого (магістерського) рівня – 10-20 осіб; третього (освітньо-наукового) рівня – не менше 50% контингенту відповідного року набору і спеціальності.

Обмеження, передбачені цим пунктом, не поширюються на ті випадки, коли вибіркову фахову навчальну дисципліну (пакет дисциплін) обрали всі здобувачі вищої освіти, які навчаються на відповідній освітній програмі. У даному випадку дозволяється створювати менш чисельні академічні групи (якщо це не призводить до зростання загальної кількості академічних груп на факультеті/інституті), за умови неможливості запропонувати альтернативні вибіркові фахові навчальні дисципліни із спорідненої освітньої програми, з

метою забезпечення можливості вибору та вивчення вибіркової фахової навчальної дисципліни, що поглиблює його професійно-орієнтоване спрямування.

2.4.5. Якщо вибіркові навчальні дисципліни фахового спрямування не вибрані визначеною мінімальною кількістю здобувачами вищої освіти, то вони вважаються не обраними. Деканат факультету/директорат інституту/завідувач аспірантури і докторантури доводить до відома здобувачів про перелік таких дисциплін і вони можуть обрати ту дисципліну, де є найбільша ймовірність створення повнокомплектної академічної групи або вибіркову навчальну дисципліну іншої освітньої програми (спеціальності) тощо.

2.4.6. Якщо з об'єктивних причин кількість здобувачів вищої освіти у академічній групі значно зменшилася або збільшилася і не відповідає встановленим нормативам (пункт 2.4.4.), то дозвіл на викладання вибіркової навчальної дисципліни надає ректор Університету за поданням декана факультету/директора інституту/завідувача аспірантури і докторантури.

2.4.7. Міжфакультетські вибіркові навчальні дисципліни вважаються обраними, якщо кількість здобувачів вищої освіти, які їх обрали, не менша встановленої в Університеті норми. Якщо навчальна дисципліна обрана необхідною кількістю здобувачів, то вибір її автоматично блокується в електронному Кабінеті студента.

Вибір міжфакультетських навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти передбачає їх розташування за пріоритетами від 1 до останнього, де на 1-му місці найбажаніша дисципліна.

Для здобувачів вищої освіти, які не потрапили до складу академічних груп з вивчення міжфакультетських навчальних дисциплін через недостатню кількість осіб у групі, обираються навчальні дисципліни, розташовані за наступними пріоритетами в електронному Кабінеті студента.

2.4.8. Здобувач вищої освіти, який з поважної причини (надаються відповідні документи), вчасно не зміг здійснити вибір навчальних дисциплін, звертається до декана факультету/директора інституту/завідувача аспірантури і докторантури із заявою про продовження терміну здійснення вибору навчальних дисциплін.

2.4.9. Здобувача вищої освіти, який знехтував своїм правом на вибір навчальних дисциплін, приєднують до академічних груп з вивчення тих навчальних дисциплін, які навчальний відділ, деканат/директорат/завідувач аспірантури і докторантури вважатиме потрібними для оптимізації кількісного складу академічних груп, з урахуванням вибору інших здобувачів.

2.4.10. Здобувач в односторонньому порядку не може відмовитися від вивчення вибіркових навчальних дисциплін, адже це тягне за собою академічну заборгованість.

2.4.11. За бажанням здобувача змінити навчальну дисципліну вільного вибору з переліку освітніх компонентів, передбачені освітньою програмою на певний навчальний рік, він звертається в деканат/інститут/аспірантуру і докторантуру із письмовою заявою, яка погоджується гарантом освітньої

програми до початку опанування дисципліни.

2.4.12. Вибір навчальних дисциплін з переліку дисциплін іншого закладу вищої освіти здійснюється при реалізації здобувача права на академічну мобільність.

2.4.13. Перелік вибраних навчальних дисциплін здобувачів вищої освіти вноситься до робочого навчального плану та використовується для формування навчального навантаження кафедр і викладачів, яке розраховується до початку навчального року або семестру.

2.4.14. Обрані вибіркові навчальні дисципліни вносяться до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти, що затверджується деканом факультету/директором інституту та стають обов'язковими для вивчення.

Зміна Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти, після його затвердження, можлива за наявності поважних причин та лише за письмовим дозволом декана факультету/директора інституту/наукового керівника та завідувача аспірантури і докторантури. Заява на внесення змін до вибіркової складової Індивідуального навчального плану здобувача подається до початку навчального року (семестру) за умови, що останній не розпочав опанування вибіркової навчальної дисципліни, яку очікує зміна.

2.4.15. Під час затвердження Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти на наступний навчальний рік враховується фактичне виконання ним плану за попередній навчальний рік.

2.4.16. За зміст та реалізацію вибіркової навчальної дисципліни в освітньому процесі несе відповідальність кафедра, за якою закріплюється викладання відповідної вибіркової дисципліни.

2.4.17. Розклади занять для вивчення вибіркових навчальних дисциплін формуються навчальним відділом з урахуванням розкладу обов'язкових компонентів та не співпадає на одному варіативному потоці. Для вивчення міжфакультетських та факультетських вибіркових навчальних дисциплін виділяється окремий робочий день тижня.

3. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

3.1. Супровідна документація щодо вибору навчальних дисциплін здобувачів вищої освіти зберігається структурними підрозділами Університету впродовж всього терміну їхнього навчання за відповідною освітньою програмою.

3.2. Здобувачів вищої освіти, які були поновлені, переведені, допущені до занять після завершення академічної відпустки, можуть реалізувати право вибору навчальних дисциплін до початку навчального семестру за письмовою заявою з урахуванням результатів вибору здобувачів вищої

освіти за цією освітньою програмою та обмежень, що встановлені даним Положенням.

3.3. Положення вводиться в дію після затвердження вченою радою Університету та підписання наказу ректора Університету.

3.4. Зміни та доповнення до даного Положення вносяться та затверджуються вченою радою Університету у тому ж порядку, що й саме Положення.

Розробники:

Проректор з науково-педагогічної роботи — Андрій ДОРОШЕНКО

Начальник навчального відділу — Віктор ЛЯШЕНКО

Керівник відділу моніторингу та забезпечення якості освіти — Інна ЛАВРІНЕНКО

Заступник начальника навчального відділу — Наталія САЗОНОВА

Методист ІІ категорії навчального відділу — Олена БУРЛАКА

Методист ІІ категорії навчального відділу — Людмила ПАСТРОМА

В. о. голови студентського Сенату — Юлія ДАРОВСЬКА

Методист навчального відділу — Наталія КУПРІЯН

СХВАЛЕНО
Протокол засідання ради з якості вищої освіти університету
18 червня 2026 року, № 9

Додаток 1
до Положення про забезпечення
права на вибір здобувачами вищої освіти
навчальних дисциплін в Полтавському
державному аграрному університеті

Алгоритм вибору навчальних дисциплін студентами через електронний Кабінет здобувача вищої освіти

Крок 1. Зайти на головну сторінку сайту ПДАУ. Обрати розділ: *Освіта* потім *Вибір навчальних дисциплін*

Крок 2. Обрати вкладинку: *Вибіркові навчальні дисципліни на наступний навчальний рік*

Крок 3. Перейти на вкладинку: *Перелік міжфакультетських вибіркових навчальних дисциплін*

Крок 4. Ознайомитися з переліком вибіркових навчальних дисциплін та їх описами.

Крок 5. Зайти в *електронний Кабінет здобувача вищої освіти* через смартфон або комп'ютер використовуючи логін і пароль АСУ Університету.

Крок 6. Обрати навчальні дисципліни та розташувати їх за пріоритетами від 1 до останнього, де на 1 місці – найбажаніша навчальна дисципліна.